

SLOW

... zahajovací koncert 23. sezóny Orchestru BERG

pondělí 13. března 2023

19:30

Fakulta humanitních studií UK

Ondřej Štochl – ... racek se směje poslední [premiéra nové verze]

Hans Abrahamsen – Two Inger Christensen Songs / Dvě písně Inger Christensen
[česká premiéra]

David Lang – slow movement [česká premiéra]

Pavla Radostová – soprán

Peter Vrábel – dirigent

Orchestr BERG

Jana Kubánková a Anna Romanovská Fliegerová – housle, Kateřina Lískovcová – viola, Helena Velická – violoncello, Ian Mikyska a Kirill Jakovlev – elektrické kytary, Jan Tengler – baskytara, Jana Jarkovská a Janina Hora – flétna, Hanuš Axmann – klarinet, basklarinet, tenorsaxofon, Michael Jermář – altsaxofon, Roman Fojtíček – barytonsaxofon, Veronika Jaklová – klávesy, Monika Knoblochová – cembalo a klávesy, Jiří Lukeš – akordeon, Radek Doležal – bicí nástroje

Miřenka Čechová – režijní spolupráce

Eliška Bejčková – zvukový design

Jan Komárek – light design

Ondřej Štochl [*1975] je skladatel, pedagog a violista. Jeho hudba je křehká až lyrická, často mívá mimohudební významy. Profiluje se v několika směrech – vytváří koncertantní skladby [Jin – nostalgie a naděje, Tři věty o přijetí] nebo rozsáhlejší prostorové kompozice s duchovním obsahem inspirované filozofickým taoismem [Ve dne stíny, v noci Světlo]. Zpracovává i témata vycházející z jeho osobní zkušenost s lidmi s nejrůznějšími formami znevýhodnění – kromě nevidomých, se kterými se setkává díky své pedagogické praxi, jde zejména o lidi s poruchou autistického spektra [Pramen z jeskyně bezmoci pro smyčcové kvarteto, Živý motýl]. Štochl je spoluzakladatelem a členem skladatelského sdružení a komorního souboru Konvergence, kde působí jako dramaturg, skladatel a violista. Pro tento soubor vzniká většina komorních skladeb, spolupracuje ale pravidelně i s dalšími tělesy [Orchestr BERG, Ensemble Opera Diversa, Brno Contemporary Orchestra ad.]. Vyučuje kompozici a teoretické předměty na Konzervatoři Jana Deyla, v roce 2010 stál u založení kurzů pro mladé skladatele Postfest při festivalu Forfest Kroměříž. Jeho hudba vyšla mimo jiné na dvou profilových albech [Na cestě k vlídnosti, 2011 a Echo fragile, 2021].

... racek se směje poslední [2022–2023]

Jakési „postskriptum“, odkaz k minulému ději. Ten je pryč, jako byste se dívali na výsledek připomínající spáleniště. Můžete se jen dívat, myslet si své, vzpomínat, čekat. A poslouchat neměnný, opakující se zvuk. Jen opakuje jedno... Slovo? Gesto? Má to být smích? Nebo jen skřek bez významu? Jako by racek seděl kousek od vás a komentoval tu neměnnost skřekem, který vlastně nemá obsah. Jen my mu říkáme, že se směje... no, teď se tedy směje jako poslední. O to víc je zrcadlem bez účasti, suchým a cynickým.

[Ondřej Štochl]

Původní verze této skladby vznikla v roce 2022 na objednávku festivalu Music Olomouc pro klavírní kvarteto Mondrian Ensemble. Orchester BERG dnes v premiéře uvádí nové přepracování pro větší obsazení.

Hudba dánského skladatele **Hanse Abrahamsena** [*1952] se vyznačuje jednoduchostí a zároveň přísnou propracovaností. Původně studoval hru na lesní roh, brzy ale přešel ke studiu skladby, později přidal ještě teorii a dějiny hudby. Mezi jeho učiteli byli mimo jiné skladatelé Per Nørgård a György Ligeti. Úspěchy sklízí od mládí, první skladbu mu vydali už v 16 letech. Ještě před třicítkou napsal na objednávku Berlínské filharmonie *Nacht und Trompeten* [1981], za kompozici „Let me tell you“, napsanou pro vynikající zpěvačku a interpretku současné hudby Barbaru Hannigan, získal v roce 2015 prestižní Grawemeyerovu cenu a o rok později cenu Severské hudební rady. Zajímavostí je i klavírní koncert pro levou ruku *Left, Alone* [2014–2015], jehož inspirací byla mimo jiné specifická autorova dispozice – kvůli mozkové obrně má omezenou hybnost pravé ruky. Abrahamsenovými oblíbenými tématy jsou zima a sníh. Jeho celovečerní kompozice *Schnee* [Sníh, 2008] je řazena mezi nejvýznamnější hudební díla 21. století, v roce 2019 vzbudila ohlas premiéra jeho první opery *Sněhová královna*. Kromě toho vytvořil například *Zwei Schneetänze* [Dva sněhové tance; 1985] nebo *Winternacht* [Zimní noc, 1976–1978]. Věnoval se také úpravám a instrumentaci starší hudby [Nielsen, Bach, Ligeti, Schumann, Debussy, Satie, Nørgård a další]. Od roku 1995 učí skladbu na Královské hudební akademii v Kodani. Den před Štědrým dnem roku 2022 oslavil sedmdesátiny.

Pozn.: V dánštině se Hans Abrahamsen čte [hens ebrahamsen].

Two Inger Christensen Songs / Dvě písně Inger Christensen [2017]

Až do roku 2012, kdy začal psát *Let me tell you* pro Barbaru Hannigan, nepracoval Abrahamsen se zpívaným textem – na několik výjimek. K nim patřily dvě samostatné písně na texty dánské básnířky Inger Christensen: *Aria* [1979, na text *Jeg ser de lette skyer*] a *Se den vandklare kilde* [1983]. Při práci na *Let me tell you* si uvědomil, že s jejich původním zpracováním ze 70. a 80. let není spokojený. Rozhodl se je zhudebnit znovu a vytvořit z nich jednu skladbu, kterou věnoval památce Inger Christensen.

V její poezii je dokonalá rovnováha mezi srdcem a hlavou, emocemi a intelektem. Jednoduchá struktura jejích básní je založena na použití nekomplikovaného přímého jazyka, který přesto s neuvěřitelnou přesností zachycuje hloubku lidské existence.

*V první písni se snažím o vyjádření čistého bezčasí, které zažíváme při pohledu na oblaka a slunce, kdy cítíme absolutní propojení s přírodou. V druhé písni – jiném ztvárnění bezčasí, tentokrát děsivé povahy – se svět změnil, je zbaven listů i života.**
[Hans Abrahamsen]

* Báseň pojednává o tzv. defoliantech, herbicidních jedečích, které se používaly i jako bojové látky například ve Vietnamu [Agent Orange]. Po jejich nasazení opadají listy stromů i keřů, mají ale také vážný negativní vliv na zdraví lidí a zvířat.

Jeg ser de lette skyer

...ze sbírky Inger Christensen: *to* [TEXT, univerzity 8]

Jeg ser de lette skyer
Jeg ser den lette sol
Jeg ser hvor let de tegner
Et endeløst forløb
Som om de føler tillid
Til mig der står på jorden
Som om de ved at jeg
Er deres ord.

Vidím lehounká oblaka

Vidím lehounká oblaka
Vidím lehounké slunce
Vidím jak lehce kreslí
Nekonečný pohyb
Jako by cítily důvěru
Ke mně co stojím na zemi
Jako by věděly že já
Jsem jejich slova.

se den vandklare kilde

...ze sbírky Inger Christensen: *abeceda* [13. defolianty, druhá část]

se den vandklare kilde
er størknet og lille
på vej op af bjerget igen
og de bundløse roser
har skjult sig i moser
umisteligt pollen har lagt hen
i uendelighed
der skrives de rent med den samme slags skrift
som den der bliver skrives af skyernes drift
som den Archæopteryx skrev med i sten
på tværs af en svimlende himmelblå ren
uendelighed
uendelighed

se den vindstille hvede
i den disede hede
på vej ned i roden igen
mens de giftige vinde
der lamslår i blinde
kun langsomt og tvært farer hen
i uendelighed
selv døden bliver aldrig den samme som før
den jordiske død som de jordiske dør
nu tælles de ned nu tikker de løs
mens jordbunden rasler præcis som den frøs
i uendelighed
uendelighed

se den dejlige sommer
de dueblå blommer
forstøves og fnugger som fjer
se den gråhvite bynke
forvitte og synke
til bunds i det uskabte ler
i uendelighed
der skrives de ind i det planløse spil
hvor ingen kan vide om noget bliver til
om det der er en krage og lærke og stær
for altid fortabt vil befinde sig der
i uendelighed
uendelighed

mens et elmetræs blade
fejes hen ad en gade
om sommeren gråner af sod
går jeg tur i alléen
det er mørkt som når sneen
en aften er frosset til blod
i uendelighed
her drejer jeg ind bag en kirkegårds mure
hvor kun de forstenede duer går ture
her lister de rundt til de finder et sted
hvor stenhjertet siger dem freden slår ned
i uendelighed
uendelighed

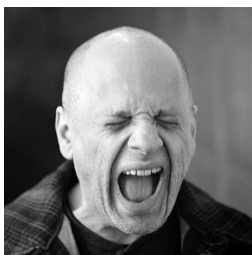
podívej průzračný pramen

podívej průzračný pramen
ztuhl na úzký kámen
po skále vzhůru stoupá zas
a růžičky bezedné
z bažiny nic nezvedne
vzácnému pylu tam ustrnul čas
donekonečna
tam načisto píší je stejnými písmeny
jakými píší i oblaky nad zemí
jakými Archeopteryx psal do horniny
napříč závratným blankytem nad nimi
nekonečno
nekonečno

podívej pšenice stojí tu bez hnutí
a venku je vedro k zalknutí
zas mizí ke svým kořenům
zatím větry jedovaté
mrzačí a nic jim není svaté
vzpurně a pomalu utichá šum
donekonečna
dokonce ani smrt už nebude jako dřív
smrt země s pozemšťany než bys kýv
už zvoní jim hrana a každý byl jen host
a půda zas zurčí když předtím zmrzla na kost
donekonečna
nekonečno

podívej krásné léto
holubí modř švestek je to
schnou a míhají se jak stíny
podívej šedobílý pelyněk
uvadá nám do vzpomínek
dopadá na dno nestvořené hlíny
donekonečna
tam vpíše se vše do nahodilých vět
kde nikdo neví co kdy spatří svět
jestli je tam slavík nebo sluka nebo vrána
navždycky nad nimi uzavře se brána
donekonečna
nekonečno

poletují jilmové listy
chodník je rázem čistý
v létě popílkem šedavý má zjev
já toulám se po aleji
je tma jako když později
sníh jednou večer zmrzne na krev
donekonečna
zahýbám tu za hřbitovní zeď
kde jen žuloví holubi vrkají teď
plíží se tady a hledají místo
kde v míru je kamenné srdce srazí najisto
donekonečna
nekonečno

V souvislosti s hudbou amerického skladatele **David Lang** [*1957] se mluví o postminimalismu nebo totalismu, jeho díla jsou uváděna po celém světě. Společně s Michaellem Gordonem a Julíí Wolfe vybudovali skladatelské sdružení a hudební formaci Bang on a Can, pro niž vznikla řada společných projektů – sci-fi opera Chaos, scénické oratorium Lost Objects nebo dílo Carbon Copy Building doprovázené komiksovými kresbami. Tvoří ale samozřejmě především samostatně. V roce 1993 napsal skladbu Cheating, Lying, Stealing [Podvody, lhaní, krádeže], která mu zajistila velkou pozornost. Dílo The Little Match Girl Passion [Pašije děvčátka se sirkami], které objednala Carnegie Hall pro vokální ansámbl Paula Hilliera Theater of Voices, získalo v roce 2008 Pulitzerovu cenu. S filmovým režisérem Peterem Greenawayem spolupracoval na projektu Writing on Water [Psaní na vodu] pro orchestr London Sinfonietta, je autorem hudby k filmu Paola Sorrentina Mládí. Pro Kronos Quartet napsal operu The Difficulty of Crossing a Field [Jak těžké je přejít pole], pro neslyšící hráčku na bicí Evelyn Glennie vytvořil koncert Loud Love Songs [Hlasité milostné písně]. Od roku 2008 vyučuje skladbu na Yale School of Music.

www.davidlangmusic.com

Zdá se, že lidé mají rádi hudbu, ve které se toho děje hodně: ohňostroj, vzrušení, úžasné technologie. Všechny tyhle věci mohou být skvělé, ale jako skladatele mne někdy unavuje, že každý toho chce stále tolik. Ve „**slow movement**“* jsem chtěl vytvořit skladbu, ve které se neděje nic. Tedy, něco se tu děje, nenápadně se tu zviditelňuje zásadní vlastnost hudby, vystupuje tu na světlo neúprosné plynutí času. „slow movement“ jsem napsal pro ansámbl Icebreaker v roce 1993 a tento postup jsem tu použil vůbec poprvé. Od té doby jsem vytvořil několik dalších, nejvýznamnější z nich je skladba „the passing measures“ [Ubíhající takty] pro basklarinet, ženské hlasy a nazvučený orchestr.
[David Lang]

* Název můžeme chápat jako slovní hříčku. Dá se přeložit jako pomalý pohyb nebo také pomalá [hudební] věta.

Z rozhovoru Davida Lang s Markem Alburgerem v roce 2000:

„Smyslem toho všeho bylo jen říct: Fajn, tady je tahle opravdu zajímavá věc a já ji tu před vašimi očima budu otáčet ze všech stran. Mějte si k ní takový vztah, jaký jen chcete. Mně ta skladba připadá ohromně emocionální, jen nevím proč. Je silnější, protože to člověk nečeká.“

Pavla Radostová [*1989] zpívá od dětství v rodinném souboru Musica Laetitia, který se věnuje převážně barokní hudbě. Je absolventkou brněnské konzervatoře a JAMU. Jako sólistka a komorní zpěvačka pravidelně spolupracuje se soubory různých žánrových zaměření [Collegium 1704, Ensemble Opera Diversa, Czech Ensemble Baroque, Ensemble Inégal, Musica Aeterna, Filharmonie Brno, Brno Contemporary Orchestra, Orchestr BERG, B-Side Band, Tupá šídla ad.] a dirigenty [Alexander Liebreich, Dennis Russel Davies, Václav Luks, Pavel Šnajdr, Mario de Rose ad.]. Uvedla již řadu českých i světových premiér. V roce 2018 debutovala v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích jako Barena v Janáčkově opeře Její pastorkyňa. Jako sólistka se podílela na natočení několika CD. Vzdělání si rozšiřuje pravidelnou účastí na pěveckých kurzech a workshopech [Letní škola barokní hudby, Letní hudební akademie Kroměříž atd.] pod vedením předních českých i zahraničních lektorů [např. Piotr Olech, Jean-François Lombard, Emma Kirkby, Andreas Scholl, Michail Lanskoi, Gabriela Beňačková ad.]. S Orchestrem BERG zpívala poprvé v červnu 2019 skladbu Tehillim od Steva Reicha, následovala řada dalších příležitostí, mimo jiné v projektu Hudba k siréně nebo při uvedení českých premiér kompozic Fausta Romitelliho a Gérarda Griseyho.

Peter Vrábel je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchestr BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

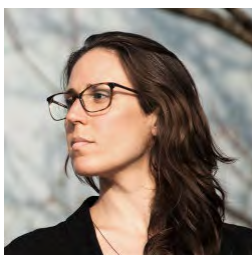

Orchestr BERG je špičkové české těleso, které již řadu let přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí inovativní a zároveň divácky atraktivní projekty kombinující současnou hudbu s tancem, filmem, divadlem, projekcemi apod. Je průkopníkem uvádění současné hudby mimo tradiční sály – od roku 2005 vystoupil v celé řadě industriálních objektů i v rozestavěné stanici pražského metra. Jednou z nejvýznamnějších aktivit orchestru je podpora českých skladatelů především mladé generace. Za dobu své existence objednal a ve světové premiéře uvedl více než dvě stovky nových děl. V českých premiérách také představuje tvorbu těch nejvýznamnějších zahraničních skladatelů, mimo jiné i hudební divadlo Schwarz auf Weiss Heina Goebbelse, hudebně filmový kus Up-close Michela van der Aa, unikátní celovečerní kompozici In vain Georga Friedricha Haase nebo legendární dílo Györgye Ligetiho Poème symphonique pro 100 metronomů. Orchestr BERG uvedl celou řadu vlastních originálních projektů, například ve spolupráci s tanečnicí 420PEOPLE, režisérkou Petrou Tejnorovou, choreografkou Mirkou Eliášovou nebo režisérským duem SKUTR. Spolupracuje s nejvýznamnějšími českými kulturními organizacemi, mezi nimiž jsou například Centrum současného umění DOX, Divadlo Archa, Národní divadlo, festivaly Struny podzimu, Pražské jaro, Hudební fórum Hradec Králové ad. Věnuje se také edukativním aktivitám pro všechny věkové kategorie. V roce 2020 měl oslavit 20. sezónu. Je čerstvým držitelem prestižní ceny Prix Italia 2021 za projekt Hudba k siréně.

www.berg.cz

SRDEČNĚ ZVEME NA DALŠÍ AKCI LETOŠNÍ SEZÓNY!

SLYŠET 2x | ... nová hudba do hloubky

pondělí 3. dubna 2023, 19:30 | Divadlo Archa

Clara Iannotta – osobně a v českých premiérách
Dead Wasps in the Jam-Jar
Intent on Resurrection – Spring or Some Such Things

Jana Kubánková – housle
Orchestr BERG & Peter Vrábel – dirigent

Slyšet jednou je dobré, slyšet dvakrát ještě lepší! Další večer v osvědčeném formátu Slyšet 2x představí hudební svět Clary Iannotta (*1983), italské skladatelky žijící v Berlíně a Vídni. Nabídneme řadu zajímavostí, upozorníme na pozoruhodné detaily a povíme si o inspiracích autorky, která bude osobně přítomna na zkouškách i koncertě!

Koncert se koná ve spolupráci s Divadlem Archa.

A NĚCO NAVÍC!

**Chcete s námi být intenzivněji?
Nebo nám prostě jen dát dárek?
Staňte se členy KLUBERGU!**

Získáte báječný pocit, že přispíváte ke vzniku nových skladeb! Díky Vám se Orchester BERG stane také o něco méně závislý na veřejných zdrojích. A navíc Vás pozveme například na letní klubové akce, kde se potkáte se skladateli i hudebníky!

Roční členství vyjde na 1 476 Kč, pro dva je to 2 808 Kč. Nebo nám můžete každý měsíc posílat 123 Kč / 234 Kč.

ZAJÍMAVOST

Víte, že i kdybychom vyprodali sál jen vstupenkami za plnou cenu, činí příspěvek z grantů a dotací na každou z nich obvykle 700–800 Kč?

přípitek členům KLUBERGU po představení M IS FOR...

Eva Kesslová [Orchester BERG], choreograf Jiří Kylián a patronka KLUBERGU Soňa Červená

FANDÍTE NÁM? STAŇTE SE ČLENY KLUBERGU!

**Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?
Zajímá Vás, co se v BERGU chystá, a chcete u toho být jako první?
PŘIDEJTE SE!**

Patronkou KLUBERGU je paní Soňa Červená, herečka a zpěvačka.
Měsíční členský příspěvek: 123 Kč [jednotlivec] / 234 Kč [ve dvou]
ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

DĚKUJEME VŠEM ZA PODPORU!

Více informací: www.kluberg.cz

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

DĚKUJEME TĚM, KTEŘÍ NÁM POMÁHají!

DÁRCI: Věra Babišová, Martina Bahbouhová, Radvan Bahbouh, Jarmila a Pavel Baudišovi, Soňa Červená, Jan a Zora Činčerovi, Petr Doležal, Světlana Jägerová, Ondřej Jäger, Jakub Koutník, Tibor Lopusan, PGK, Kristián Suda, Tomáš Svatoň, Eva a Ivan Špirkovi, Helena a Martin Vágnerovi

KLUBERGU (klub dárců Orchestru BERG)

Martina & Radvan Bahbouhovi, Eva Bendová, Petr Beneš, Šimon Caban, Soňa Červená, Nevelína Dodovová, Hana Dvořáková, Václav Eis, Petr Foltánek, Albert Gielen, Běla Hátlová, Anna a Petr Hejlovi, Ladislav Jack Janků, Pavel Keller, Rudolf Kryl, Jiří Kubíček [ve dvou], Rudolf Leška [ve dvou], Jana Macharáčková, Jiří Malíř, Jana Maříková, Alena Miltová, Mahulena Nešlehová, Jáchym Novotný, Lucie Pavelková, Iva Riley, Ivan Studený, Kristián Suda, Kateřina Svatoňová, Tomáš Svatoň, Ondřej Svoboda, Šárka Svobodová, Danilo Tuzar,

Vladislava & Martin Valchářovi, Jan Vít, Petr Vlasák, Dušan Vymětal, Zuzana Zubercová a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ [dobrovolníci]

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Ondřej Holas, Pavel Hons, Veronika Jaklová, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Petr Kubík, Maja Madárová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Jonáš Starý, Barbora Šlosárková, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Šimon Urban, Michaela Volfová a David Záborský...

PODPORA

Ministerstvo kultury ČR, Hlavní město Praha, Praha 1, Praha 7, Partnerství OSA
BENU – síť lékáren

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

KlasikaPlus, Český rozhlas, Classic Praha, HISvoice, Harmonie

Děkujeme kreativní agentuře Brainz.cz za vizuální styl.

texty: Eva Kesslová

korektura: PhDr. Alena Miltová

fotografie: Lars Skaaning [Abrahamsen], Karel Šuster [Štochl, Vrábel], Manu Theobald [Iannotta], Pavel Hejný [BERG]